

Recenzja

rozprawy doktorskiej mgr Joanny Żukowskiej-Kalicy pt. „Implementacja teorii dynamiki gospodarczej Michała Kaleckiego do oceny cykliczności rozwoju polskiej gospodarki po 1990 roku” wykonana na podstawie umowy z dnia 26 października 2020 roku, zgodnie z Uchwałą Nr 000-8/7/2020 Senatu Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu, z dnia 8 października 2020 roku.

Problem badawczy

Praca ma charakter weryfikacji teorii dynamiki gospodarczej Michała Kaleckiego w warunkach polskiej gospodarki w latach 1990 – 2018. Teoria M. Kaleckiego była formułowana w innych warunkach gospodarczego rozwoju świata. To, co było prawidłowe w interpretacjach opartych na badaniach empirycznych wykonanych w latach 1930 – 1950 (*“Próbia teorii koniunktury”* (1933), *“Studies in Economic Dynamics”* (1943) oraz *“Theory of Economic Dynamics: An Essay on Cyclical and Long-run Changes in Capitalist Economy”* (1954)), , nie musi być adekwatne w obecnych warunkach gospodarczych. W ekonomii nie ma teorii tak uniwersalnych, które przyjmowałyby postać historycznie niezmiennych aksjomatów. Ewoluuje gospodarki krajowe, ewoluje system gospodarki światowej. Założenia czynione przez M. Kaleckiego w formułowaniu teorii dynamiki gospodarczej nie są odpowiednie dla obecnych warunków gospodarczych. Tym bardziej interesujące są badania, które zgodnie z założeniem celu i hipotez badawczych będą próbą odpowiedzi na pytanie o aktualność myśli M. Kaleckiego na przestrzeni wielu dekad, a szczególnie po 1990 roku w Polsce.

Doktorantka ma świadomość, że upływ czasu wpływa na trafność, poprawność formułowanych teorii ekonomicznych. Na s. 217 pisze : „Teorie ekonomiczne ograniczone są okolicznościami faktycznymi w jakich powstają. Nie można racjonalnie oczekiwać, że będą one w pełni skuteczne i uniwersalne przez wiele dziesięcioleci z powodu zmian zachodzących w otoczeniu gospodarczymi”.

Z powyższego stwierdzenia wynika, moim zdaniem, sformułowany cel badań naukowych. Na s. 11 Doktorantka stwierdza, że celem badań jest : „analiza cykliczności rozwoju polskiej gospodarki po 1990 roku w świetle założeń teorii dynamiki gospodarczej Kaleckiego oraz weryfikacja przydatności i aktualności modelu wzrostu Kaleckiego dla celów wyjaśnienia ewolucji współczesnych gospodarek rynkowych na przykładzie gospodarki polskiej”. Można zastanawiać się, co Autorka ma na myśli pisząc o przydatności modelu Kaleckiego współcześnie, a także jakie korzyści przyniesie potwierdzenie cykliczności polskiej gospodarki zdefiniowane przez M. Kaleckiego, ale w innych, współczesnych warunkach gospodarowania.

W badaniach należy uwzględnić współczesne czynniki określające dynamikę rozwoju polskiej gospodarki. Takie rozwinięcie badań wskazują cele szczegółowe:

1. Identyfikacja czynników wzrostu gospodarczego polskiej gospodarki po 1990 roku.
2. Analiza i ocena cykliczności rozwoju polskiej gospodarki po 1990 roku.
3. Weryfikacja możliwości zastosowania teorii ekonomii Michała Kaleckiego do wyjaśnienia i opisanie cykliczności rozwoju gospodarek rynkowych na przykładzie polskiej gospodarki po 1990 roku.

Wskazany cel badań oraz rozwinięcie celów szczegółowych uważam za poprawne.

Autorka sformułowała następującą tezę badawczą: „Cykliczność rozwoju gospodarki Polski po 1990 roku znajduje potwierdzenie w istniejących teoriach cyklu koniunkturalnego, a zwłaszcza w teorii dynamiki gospodarczej Michała Kaleckiego”.

Przesłankami dla tak sformułowanej tezy są następujące hipotezy badawcze:

Hipoteza 1

Gospodarka polska po 1990 roku wykazywała cykliczność typową dla rozwoju gospodarki rynkowej, jej rozwój przebiegał według reguł cyklicznych zmian aktywności gospodarczej.

Hipoteza 2

Cykliczność rozwoju polskiej gospodarki po 1990 roku może być analizowana na podstawie istniejących teorii cyklicznego rozwoju gospodarki rynkowej, które pozwalają także na dokonanie naukowej weryfikacji determinantów wzrostu gospodarczego.

Hipoteza 3

Model rozwoju koniunktury gospodarczej Michała Kaleckiego stanowi dobrą podstawę metodyczną do diagnozowania przebiegu cyklu koniunkturalnego w polskiej gospodarce po 1990 roku.

Uznaję sformułowanie tezy oraz hipotez badawczych jako prawidłowe.

Charakterystyka ogólnej wiedzy Doktorantki w dyscyplinie

Art. 187 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z 2020 roku wymaga oceny przez recenzenta ogólnej wiedzy teoretycznej w obszarze wykonywanych badań naukowych opisywanych w doktoracie. Autorka dołączyła do rozprawy wykaz literatury zawierający 177 (w tym 70 anglojęzycznych) zwartych, książkowych opracowań, 110 (w tym 44 anglojęzyczne) wykorzystanych artykułów oraz cztery internetowe bazy danych. Potwierdza to wykorzystanie dużej bazy literatury w badanym zagadnieniu.

Pierwsze trzy rozdziały w rozprawie mają charakter naukowo – krytycznej dyskusji.

W pierwszym rozdziale Doktorantka przedstawiła uwarunkowania wzrostu gospodarczego oraz jego pomiar. Na bazie literatury wskazała poglądy różnych autorów na definicje produktu krajowego brutto oraz jego dekompozycję. W krytycznej dyskusji przytacza nie tylko klasyczne miary wzrostu gospodarczego, ale także podaje, Jej zdaniem, dyskusyjne nowe podejścia do konstrukcji miar. Na s. 19 wskazuje na tzw. Zielony PKB, wskaźnik autentycznego postępu skierowany na miarę dobrobytu gospodarczego, a także miarę zrównoważonego rozwoju gospodarczego. Potwierdza to szeroką i aktualną wiedzę na temat konstrukcji klasycznych oraz współczesnych miar rozwoju gospodarczego. Dostrzega także wpływ na sytuację gospodarczą wyczerpywania się zasobów nieodnawialnych oraz koszty degradacji środowiska naturalnego. Zagadnienia te są tylko wymieniane jako czynniki wpływające na rozwój gospodarczy bez głębszej analizy szacowania kosztów likwidacji zniszczeń środowiskowych.

3

Na gruncie teoretycznych rozważań w aspekcie przyjętych założeń metodologicznych oszacowania PKB na s. 25 Doktorantka wskazuje, iż nie uwzględnia się w celu zachowania porównywalności czasowej PKB finansowych transferów rządowych definiowanych jako bezzwrotne wypłaty pieniężne państwa na rzecz obywateli, prywatne bezzwrotne transfery płatnicze na rzecz osób i organizacji oraz sprzedaż i kupno papierów wartościowych. W tym miejscu warto wskazać na obecną praktykę finansów publicznych w Polsce. Realizowany jest szeroki strumień pieniężny kierowany do rodzin posiadających dzieci, pomoc finansowa dla dzieci szkolnych, dla emerytów itp. Czy można te strumienie finansowe pomijać w szacowaniu rozwoju gospodarczego, jeżeli wracają one do systemu gospodarczego poprzez operacje rynkowe (zakupy w sklepach). Podobne pytanie można postawić odnośnie dużych środków finansowych oraz różnorodnych mechanizmów pomocowych związanych z ochroną gospodarki przed skutkami pandemii koronawirusa. Doktorantka nie pomija tego aspektu. W autorskim komentarzu na s. 46 pisze: „Współczesne teorie wzrostu przypisują szczególne znaczenie roli państwa i instytucji w kreowaniu potencjału ekonomicznego. Chodzi o stworzenie optymalnego dla ekspansji gospodarczej otoczenia w postaci niskiego poziomu inflacji, stabilnych stóp procentowych, sprzyjającej przedsiębiorczości polityki podatkowej, niskiej biurokracji i deregulacji procesów gospodarczych. Prowadzone badania dowodzą, że istotnym kanałem oddziaływania na gospodarkę jest efektywność finansów publicznych, mierzona strukturą wydatków. Jednocześnie badania empiryczne nie dają jednoznacznych argumentów, decydujących o negatywnym wpływie rozbudowanego sektora publicznego na dynamikę PKB. Stąd można przypuszczać, że barierą dla wzrostu niekoniecznie jest rozbudowany sektor rządowy, a raczej antyrozwojowa struktura wydatków”

W dalszej części rozdziału pierwszego Doktorantka przytacza i krótko omawia Keynesowskie modele wzrostu gospodarczego (R. Harroda, E. Domara, R. Kaldora i M. Kaleckiego. Wskazuje także na neoklasyczne modele R.M. Solova, G. Mankiwa, P. Romera i D. Weila oraz modele wzrostu endogenicznego P. Romera i R. Barro.

Rozdział drugi prezentuje teorię cykliczności rozwoju gospodarczego. Doktorantka podejmuje próbę wskazania na założenia teorii cyklicznego rozwoju sformułowanej przez M. Kaleckiego, które nazywa paradygmatami ekonomii M. Kaleckiego. Badania, interpretacje, koncepcje będące elementem teorii naukowej wymagają sprzężenia teoretycznych i metodologicznych założeń pozwalających na wypracowanie teorii, którą można nazwać naukową, lepiej, która jest naukowa. T. Kuhn pisał, że typową drogą rozwoju nauki jest przechodzenie od jednego określonego paradygmatu do nowego paradygmatu, które to przejście może być nawet rewolucyjne.

Jak to odnieść do prac i przemysłów M. Kaleckiego? Na s. 73 Doktorantka wskazuje 5 wniosków, które charakteryzują podejście do badań naukowych M. Kaleckiego i są formułowane w postaci założeń badawczych. Warto je przytoczyć:

1. Możliwe jest ustalenie równowagi między łączną podażą i łącznym popytem poniżej stanu pełnego zatrudnienia.
2. W gospodarce istnieją niewykorzystane zdolności wytwórcze oraz siła robocza.
3. Zmiana produkcji jest czynnikiem samoregulacji gospodarczej. Zmiana produkcji bardziej oddziałuje na podaż aniżeli popyt.
4. Efektywny popyt jest siłą determinującą poziom działalności gospodarczej.
5. Istnieje przyczynowy charakter równowagi między produkcją i zbytem. Produkcja wyznaczana jest możliwością zbytu, zbyt wyznaczany jest skłonnością do inwestowania.

Czy Autorka uznaje powyższe założenia za podstawowe paradygmaty teorii M. Kaleckiego? Warto to jednoznacznie określić.

Autorka na s. 76 omawiając teorię dynamiki gospodarczej wskazuje na trzy czynniki:

1. zysk realny
2. kapitał trwały
3. inwestycje.

W opracowaniach M. Kaleckiego powyższe pozycje (nazwy) występują, jednak warto sformułować definicję „zysku realnego” i „kapitału trwałego”. Zysk znany z rachunkowości i sformułowanie „zysk realny” może być używane obok zysku potencjalnego, a nie o to przecież chodzi. Podobnie kapitał trwały zamiennie w dysertacji nazywany jest majątkiem trwałym. Dla czystości teoretycznych sformułowań i ich zrozumienia warto było by przytoczyć, jak wspomniano, definicje tych pojęć.

Dalej Doktorantka rozwija teorię M. Kaleckiego i wskazuje na s. 76, iż obok powyższych trzech czynników M. Kalecki dostrzegał rolę postępu technicznego oraz innowacji w kreowaniu dynamiki wzrostu gospodarki. Z perspektywy lat 20 dwudziestego pierwszego wieku wyraźnie widać, że M. Kalecki miał rację. Autorka słusznie zauważa na s. 83, iż „egzogenicznym źródłem długofalowego wzrostu ... są innowacje”.

Rozdział trzeci opisuje teoretyczne aspekty cyklicznego rozwoju gospodarki rynkowej. W tym rozdziale Doktorantka analizuje bardzo obszerną literaturę tego zagadnienia. Cykl koniunkturalny jest definiowany, opisane są jego cechy morfologiczne, omówione trendy zmian i wahania oscylacyjne koniunkturalne, sezonowe, krótkookresowe oraz nieregularne. W punkcie 3.3 Autorka przedstawia wybrane teorie cyklu koniunkturalnego, w tym teorię:

- a) austriackiego cyklu koniunkturalnego,

- b) realnego cyklu koniunkturalnego,
- c) podejście keynesowskie do cyklu koniunkturalnego,
- d) mechanizm cyklu koniunkturalnego sformułowany w teorii dynamiki gospodarczej M. Kaleckiego.

Przygotowując się do prezentacji badań empirycznych w kolejnych rozdziałach Doktorantka na koniec rozdziału trzeciego omawia ewolucję cech morfologicznych współczesnych cykli koniunkturalnych. Empirycznie badane będą cykle zaobserwowane w latach 1990 – 2018, a zatem nam współczesne. Z całą pewnością zmiany gospodarcze zaistniałe od lat badań M. Kaleckiego do lat weryfikacji Jego teorii w niniejszej rozprawie spowodowały, że należy zmodyfikować, uwspółcześnić założenia badawcze i analityczne.

Trzy pierwsze rozdziały dysertacji wykazują:

- zakres wykonanej analizy literatury w badanym temacie,
- prawidłowy dobór literatury,
- umiejętne krytyczne podejście do prezentacji teorii różnych autorów,
- umiejętne rozwijanie opisu badanego zagadnienia: od charakterystyki wzrostu gospodarczego, przez cykliczność rozwoju, do formułowania teorii cykli koniunkturalnych.

Stwierdzam, że treść prezentowana w trzech pierwszych rozdziałach dysertacji prezentuje wysoką wiedzę Doktorantki w badanym zagadnieniu, a także umiejętność samodzielnego prowadzenia badań naukowych co spełnia warunek określony w artykule 187 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (...).

Dwa ostatnie rozdziały prezentują badania dynamiki gospodarczej oraz cykliczności rozwoju gospodarki polskiej w latach 1990 – 2018. Do badań wykorzystano bazy danych World Bank, Eurostat, OECD oraz GUS. Do wykonania obliczeń zastosowano pakiet ekonometryczny Gretl oraz oprogramowanie Microsoft Excell.

Autorka wskazała, że w okresie 1996 – 2018 obserwuje się w Polsce systematyczny wzrost PKB. Wg danych GUS można zaobserwować cykliczność tempa wzrostu, co obrazuje rys. 4.2 s. 137. Obliczenia i wnioski są poprawne, jednak warto uzasadnić, dlaczego raz Doktorantka stabilizuje ceny na poziomie roku 2010 (rys. 4.1), a następnie ceny roku poprzedniego (rys. 4.2) i w tabeli 4.1 rok 1995 przyjęty jest jako 100%. Z takich obliczeń formułowane są różne wnioski i metodykę badań należy precyzyjnie opisywać.

Przeprowadzone badania wykazały, że polska gospodarka po 1990 roku wykazywała cykliczność typową dla rozwoju gospodarki rynkowej. Udowodniono także, że cykle koniunkturalne jakie zaistniały w badanych latach w Polsce wykazują cechy cykli klasycznych oraz cykli

współczesnych. W rezultacie obliczeń wyodrębniono 6 faz dynamiki gospodarki polskiej w latach 1990 – 2018 (s. 169).

1. 1996-1997 przyspieszony wzrost gospodarczy
2. 1998-2003 recesja gospodarcza
3. 2004-2008 ożywienie gospodarcze
4. 2009-2011 spowolnienie rozwoju gospodarczego
5. 2012-2013 recesja gospodarcza
6. 2014-2018 stagnacja rozwoju gospodarczego

W każdej fazie rozwoju Autorka wskazała najbardziej istotne czynniki wpływające na zachowanie dynamiki polskiej gospodarki.

W pierwszej fazie były to:

- korzystna koniunktura światowa
- poprawa klimatu inwestycyjnego w Polsce
- opóźnione skutki dostosowania przedsiębiorców do instrumentów popytowo-podażowych.

W fazie drugiej wskazano:

- stagnację eksportu
- wzrost bezrobocia na skutek restrukturyzacji przedsiębiorstw (*czy prywatyzacja jest tożsama z restrukturyzacją?*)
- spadek popytu krajowego
- wzrost stóp procentowych
- załamanie procesu inwestycyjnego
- reformy służby zdrowia, ubezpieczeń społecznych i administracji.

Faza trzecia – ożywienie było wg Autorki rezultatem:

- poprawy jakości zarządzania na szczeblu przedsiębiorstw (*jak to było diagnozowane?*)
- naprawy finansów publicznych
- akcesji Polski do UE
- wykorzystania funduszy strukturalnych oraz spójności UE.

Faza czwarta to wpływ czynników:

- stagnacja inwestycji
- wysokie koszty modernizacji technologii produkcyjnych
- deprecjacja waluty polskiej.

Faza piąta charakteryzowała się czynnikami:

- niekorzystne warunki koniunktury światowej
- słabnąca koniunktura krajowa

- spadek inwestycji w środki trwałe.

W ostatniej z badanych faz Doktorantka wskazuje na następujące czynniki:

- spadek eksportu netto
- wzrost popytu krajowego
- spadek popytu inwestycyjnego.

Autorka na podstawie wykonanych badań danych statystycznych formułuje wnioski, często powtarzające się, jak koniunktura światowa, popyt, podaż, eksport, popyt konsumpcyjny wpływają na wzrost gospodarczy. Jednakże wskazywane są także czynniki jakościowe, które z badań statystycznych nie wynikają, np. modernizacja parku maszynowego (*czy to to samo co inwestycje w aktywa trwałe? Dlaczego inaczej nazwane?*), akcesja Polski do UE (fundusze są odrębnym czynnikiem), jakość zarządzania przedsiębiorstwami.

Rozdział czwarty z merytorycznego punktu widzenia oceniam wysoko, jednak Doktorantka nie ustrzegła się emocjonalnego podejścia do analizy i diagnozy uzyskanych rezultatów badań.

W rozdziale piątym Autorka dokonała empirycznej weryfikacji uwarunkowań wzrostu gospodarczego w Polsce w latach 1990 – 2018. Z punktu widzenia realizacji głównego celu rozprawy jest to rozdział najistotniejszy. Wykorzystała dane z bazy danych statystycznych Banku Światowego oraz OECD, które zamieściła w tabeli 5.1 na s. 197. Na podstawie obliczonych statystyk opisowych zmiennych modelu wzrostu gospodarczego (tabela 5.2), analizy korelacji między zmiennymi (tabela 5.3), analizy stacjonarności badanych szeregów czasowych (tabela 5.4) Doktorantka formułuje model pierwotny i model finalny wzrostu gospodarczego (tabela 5.6). Wykonane obliczenia pozwalają Autorce na wskazanie czynników wzrostu gospodarczego w Polsce w latach 1990 – 2018. Do najistotniejszych należą:

1. spożycie sektora gospodarstw domowych
2. nakłady brutto na środki trwałe
3. eksport towarów i usług.

Obliczenia Doktorantki są zbieżne z poglądami M. Kaleckiego.

Pogłębiając badania Autorka analizuje wpływ na wzrost gospodarczy w badanych latach nakładów inwestycyjnych oraz stopy inwestycji. Na s. 213 wyjaśnia: „w latach 1995 – 2007 stopa inwestycji w Polsce była silnie procykliczna i mocno zmienna. Później jej cykliczność i zmienność osłabły ... co było związane ze wzrostem roli inwestycji współfinansowanych z Unii Europejskiej.

Bardzo interesujące są rozważania przedstawione w punkcie 5.2 rozprawy. Doktorantka jest świadoma rozbieżności między założeniami teorii M. Kaleckiego i rzeczywistością gospodarczą. Na s. 217 pisze: „Teorie ekonomiczne ograniczone są okolicznościami faktycznymi w

jakich powstają. Nie można racjonalnie oczekiwać, że będą one w pełni skuteczne i uniwersalne przez wiele dziesięcioleci z powodu zmian zachodzących w otoczeniu gospodarczym”. Pomimo tego podejmuje próbę sprawdzenia ponadczasowej poprawności teorii formułowanych przez M. Kaleckiego. Obliczenia prezentowane w rozdziale czwartym i piątym pozwalają Jej stwierdzić, że „w zakresie swoich ram analitycznych, teoria dynamiki gospodarczej M. Kaleckiego może stanowić dobrą podstawę metodyczną do diagnozowania procesów wzrostowych ... gospodarki polskiej w latach 1996 – 2018”, s. 219. Zważywszy na ograniczenia teorii M. Kaleckiego polegające na założeniu tzw. „czystego kapitalizmu” oraz „gospodarkę zamkniętą” (s. 221) zaskakujący jest rezultat badań empirycznych. Obecna gospodarka jest gospodarką otwartą, obserwuje się duży interwencjonizm państwa, intensywne innowacje, rozbudowany system kreowania wewnętrznego popytu, duże obroty w sektorze finansowym, intensywny wpływ na rynek wielkich korporacji, przesuwanie produkcji do krajów o niskich wynagrodzeniach i pomimo tak istotnych różnic, model M. Kaleckiego jest weryfikowany pozytywnie.

W podsumowaniu dysertacji Doktorantka wskazuje, że założony cel badań został osiągnięty. Hipoteza pierwsza i trzecia zostały pozytywnie zweryfikowane, natomiast hipoteza druga – częściowo pozytywnie. W zakończeniu brakuje usystematyzowanych wniosków z badań, szczególnie wskazujących na praktyczną przydatność recenzowanego opracowania. Badania w obszarze nauk ekonomicznych powinny przekładać się na zastosowania praktyczne. Szereg formułowanych teorii i budowanych modeli nie przetrwało konfrontacji z rzeczywistością. Spodziewam się, że sugestia ze s. 243 „istnieje konieczność zbudowania teorii kształtowania się decyzji inwestycyjnych, ... która obejmowałaby całość dynamiki gospodarki kapitalistycznej, a nie tylko analizę cyklu koniunkturalnego” będzie impulsem do dalszych badań i zastosowań w praktyce.

Podsumowanie

Po analizie całości rozprawy doktorskiej formułuję następujące pytania i wątpliwości.

1. Pandemia roku 2020 jest szczególnym przypadkiem, ale o zasięgu ogólnosiwiatowym. Czy i w jaki sposób można uwzględniać gospodarcze skutki zaistniałej pandemii w badaniu cykli koniunkturalnych? Często wskazuje się na zróżnicowany wpływ pandemii na gospodarki indywidualnych krajów. Czy takie nieprzewidywalne zjawiska powinny znaleźć się w modelu koniunktury gospodarczej?
2. Obserwuje się przesuwanie produkcji produktów lub ich komponentów do krajów o niskich kosztach wynagrodzeń. Poza czynnikiem ekonomicznym (niskie koszty, niskie ceny) występuje możliwość politycznego nacisku producentów na inne kraje, w pewnym sensie monopolizacja wytwarzania. Czy takie zjawisko należy rozpatrywać tylko w skali odrębnych krajów, czy w skali globalnej gospodarki światowej?
3. Historia wskazuje, że były stosowane różne waluty w obrocie międzynarodowym (rubel transferowy, dolar amerykański), jednak utworzenie strefy euro likwiduje dotychczasową walutę krajową. Czy w świetle wykonanych badań można wskazać, czy przyjęcie przez Polskę wspólnej waluty euro będzie korzystne, czy niekorzystne w rozumieniu rozwoju gospodarczego Polski?
4. Jaki jest autorski pogląd Doktorantki na następujące zagadnienie: czy dekonunktura (spowolnienie rozwoju) to już kryzys gospodarczy? Jak można określić dolną granicę kryzysowego stanu gospodarczego Polski?
5. Czy stwierdzona „uniwersalność” teorii M. Kaleckiego wynika z:
  - uwzględnienia w opracowanej teorii czynników, które są także najistotniejsze obecnie,
  - braku istotności obecnie diagnozowanych czynników,
  - występowania czynników wzrostu gospodarczego jako aksjomatów, tzn. zawsze,
  - innych przyczyn?
6. Dla mnie nie jest odpowiednie systematyczne używanie słów „kapitalizm”, „kapitałiści”, „robotnicy” itp. Rozumiem, że M. Kalecki używał takich słów, ale kiedy pisze się własne uwagi, interpretacje, można użyć słów bardziej adekwatnych. Czy robot-

nik to pracownik? Kapitalista to może właściciel podmiotu gospodarczego, albo inwestor. Ja negatywnie odbieram współcześnie używane słowo kapitalista. Kojarzy się to z wyzyskiem o jakim pisano w książkach epoki socjalizmu. Nie jest to zarzut istotny, lecz drobna uwaga czytającego. Każdy może mieć w tym zakresie własne odczucia.

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska jest dojrzałym dziełem naukowym. Cel badań, metody badawcze, przedmiot i podmiot badań zostały opisane prawidłowo. Kolejność rozdziałów jest logicznie ułożona oraz wszystkie rozdziały są niezbędne do realizacji założonego celu badawczego. W rozprawie zaproponowano autorską koncepcję weryfikacji teorii rozwoju gospodarczego Michała Kaleckiego w warunkach polskiej gospodarki w latach 1990 – 2018. Doktorantka rozwiązała oryginalny problem badawczy polegający na weryfikacji teorii M. Kaleckiego w obecnych warunkach gospodarczych. Wykazała się także istotną, szeroką wiedzą w analizowanym zagadnieniu, do wyczerpuje warunki rozprawy doktorskiej ujęte w art. 187 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce Dz. U. 2020.85.

Stwierdzam, że recenzowane opracowanie stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, wykazuje dużą ogólną wiedzę Doktoranta w dyscyplinie naukowej ekonomia i finanse, zatem spełnia kryteria stawiane rozprawom doktorskim przez ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, Dz. U. 2020.85 (wersja obowiązująca do 31 grudnia 2020 roku). Stawiam wniosek o dopuszczenie mgr Joanny Żukowskiej-Kality do publicznej obrony rozprawy pt. „Implementacja teorii dynamiki gospodarczej Michała Kaleckiego do oceny cykliczności rozwoju polskiej gospodarki po 1990 roku” w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse.

Doceniając walory naukowe rozprawy stawiam wniosek o stosowne wyróżnienie lub nagrodę.

Prof. dr-hab. Zbigniew Luty